Evropský parlament
2019–2024

Výbor pro zahraniční věci

2022/2202(INI)

12. 6. 2023

NÁVRH ZPRÁVY

o zprávě Komise o Černé Hoře za rok 2022
(2022/2202(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: Tonino Picula

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o zprávě Komise o Černé Hoře za rok 2022
(2022/2202(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Dohodu o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé[1], jež vstoupila v platnost dne 1. května 2010,

– s ohledem na žádost Černé Hory o členství v Evropské unii ze dne 15. prosince 2008,

– s ohledem na páté zasedání přístupové konference s Černou Horou na úrovni zástupců v Bruselu dne 30. června 2020, na němž byla zahájena jednání o poslední prověřované kapitole, kterou je kapitola č. 8 „Politika hospodářské soutěže“,

– s ohledem na stanovisko Komise ze dne 9. listopadu 2010 k žádosti Černé Hory o členství v Evropské unii (COM(2010)0670), na rozhodnutí Evropské rady z jednání ve dnech 16.–17. prosince 2010 o udělení statusu kandidátské země Černé Hoře a na rozhodnutí Evropské rady ze dne 29. června 2012 o zahájení přístupových jednání s Černou Horou,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1529 ze dne 15. září 2021, kterým se zřizuje Nástroj předvstupní pomoci (NPP III)[2],

– s ohledem na závěry předsednictví Evropské rady ze zasedání konaného ve dnech 19.–20. června 2003 v Soluni,

– s ohledem na prohlášení ze summitů EU a zemí západního Balkánu konaných dne 17. května 2018 v Sofii, dne 6. května 2020 v Záhřebu, dne 6. října 2021 v Brdu pri Kranju a dne 6. prosince 2022 v Tiraně,

– s ohledem na berlínský proces zahájený dne 28. srpna 2014,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. února 2020 nazvané „Posílení procesu přistoupení – přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán“ (COM(2020)0057),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 29. dubna 2020 nazvané „Podpora západního Balkánu v boji s pandemií COVID-19 a při obnově po ní“ (COM(2020)0315),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. října 2020 nazvané „Hospodářský a investiční plán pro západní Balkán“ (COM(2020)0641),

[1] Úř. věst. L 108, 29.4.2010, s. 3.
[2] Úř. věst. L 330, 20.9.2021, s. 1.

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 19. října 2021 nazvané „Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2021“ (COM(2021)0644), doprovázené pracovním dokumentem útvarů Komise nazvaným „Zpráva o Černé Hoře za rok 2021“ (SWD(2021)0293),

– s ohledem na přehled a hodnocení země provedené Komisí z července 2021 týkající se programu Černé Hory v oblasti hospodářských reforem a na společné závěry Rady ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu mezi EU, zeměmi západního Balkánu a Tureckem, které proběhlo dne 12. července 2021,

– s ohledem na mezivládní přístupovou konferenci mezi EU a Černou Horou ve dnech 22. června 2021 a 13. prosince 2021,

– s ohledem na 11. zasedání Rady stabilizace a přidružení EU–Černá Hora, které se konalo dne 14. července 2022 v Podgorici,

– s ohledem na prohlášení a doporučení, která přijal Parlamentní výbor pro stabilizaci a přidružení EU–Černá Hora na své 20. schůzi dne 2. prosince 2021,

– s ohledem na přistoupení Černé Hory k NATO dne 5. června 2017,

– s ohledem na své doporučení ze dne 19. června 2020 Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku k západnímu Balkánu v návaznosti na summit konaný v roce 2020[3],

– s ohledem na své usnesení ze dne 15. prosince 2021 o spolupráci v boji proti organizované trestné činnosti na západním Balkáně[4],

– s ohledem na své doporučení ze dne 23. listopadu 2022 Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku týkající se nové strategie EU v oblasti rozšíření[5],

– s ohledem na svá předchozí usnesení o Černé Hoře,

– s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9–0000/2023),

A. vzhledem k tomu, že rozšíření je nejúčinnějším nástrojem zahraniční politiky EU a představuje strategickou a do budoucna orientovanou geopolitickou investici do trvalého míru, stability a bezpečnosti;

B. vzhledem k tomu, že téměř 80 % občanů Černé Hory podporuje budoucí členství v EU;

C. vzhledem k tomu, že Černá Hora je nadále kandidátem na přistoupení k EU a spojencem NATO;

Odhodlání přistoupit k EU

[3] Úř. věst. C 362, 8.9.2021, s. 129.
[4] Úř. věst. C 251, 30.6.2022, s. 87.
[5] Úř. věst. C 167, 11.5.2023, s. 105.

1. oceňuje dlouhodobý závazek Černé Hory k integraci do EU, který se opírá o vysokou úroveň veřejné podpory; v tomto ohledu opakuje svou podporu Černé Hoře; zdůrazňuje, že pokrok v jednáních závisí na splnění prozatímních referenčních kritérií v oblasti právního státu; vyjadřuje politování nad skutečností, že v posledních šesti letech nebyly uzavřeny žádné kapitoly;

2. vyjadřuje politování nad tím, že vysoké politické napětí a polarizace, neschopnost dosáhnout konsenzu v otázkách národního zájmu a absence dialogu mezi stranami zastavily pokrok v oblasti reforem souvisejících s EU a uvrhly Černou Horu do hluboké politické a institucionální krize;

3. bere na vědomí výsledky prezidentských voleb konaných v březnu 2023 a předčasných parlamentních voleb konaných v červnu 2023; vybízí prezidenta, nový parlament a vládu, aby se zaměřili na klíčové reformy potřebné k tomu, aby země pokročila v procesu integrace do EU, a je i nadále připraven spolupracovat se všemi politickými aktéry na podpoře země při udržování jejího strategického směřování;

4. vítá dlouhodobý plný soulad Černé Hory se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU, včetně všech sankcí přijatých v návaznosti na ruskou válečnou agresi proti Ukrajině; oceňuje její materiální a humanitární podporu Ukrajiny;

5. vítá aktivní zapojení Černé Hory do misí a operací společné bezpečnostní a obranné politiky EU a do misí NATO;

6. je nadále vážně znepokojen zlovolným zahraničním vměšováním, úsilím o destabilizaci, hybridními hrozbami a dezinformačními kampaněmi zahraničních aktérů v Černé Hoře; konstatuje, že jako nástroj vnějšího vlivu lze použít i náboženské instituce a odsuzuje v této souvislosti srbské vměšování;

7. odsuzuje bezprecedentní kybernetický útok ze srpna 2022 proti digitální infrastruktuře Černé Hory; naléhavě vyzývá Černou Horu, aby zlepšila svou odolnost v této oblasti a přijala strategii boje proti hybridním hrozbám a příslušný akční plán;

8. vyzývá Komisi a Evropskou službu pro vnější činnost, aby zlepšily viditelnost EU v této zemi;

9. vybízí Černou Horu, aby se znovu zapojila do parlamentní spolupráce prostřednictvím Parlamentního výboru pro stabilizaci a přidružení;

Demokracie a právní stát

10. vyjadřuje politování nad tím, že parlament Černé Hory v prosinci 2022 přijal kontroverzní zákon o změnách zákona o prezidentovi; vítá skutečnost, že Ústavní soud zahájil řízení k posouzení ústavnosti tohoto zákona;

11. vítá jmenování tří nových soudců Ústavního soudu jako krok směřující k vyřešení ústavní krize; vyjadřuje politování nad skutečností, že od září 2022 neměl Ústavní soud počet soudců potřebný pro usnášeníschopnost; vyzývá nový parlament, aby přednostně dokončil jmenování soudců;

12. opakuje svou výzvu, aby se volby na místní úrovni konaly ve stejný den; vítá zkutečnost, že v říjnu 2022 se konaly volby ve 14 obcích ve stejný den; vyzývá k vytvoření pevného legislativní rámce v této oblasti;

13. konstatuje, že prezidentské a parlamentní volby v roce 2023 byly založené na principu konkurence a celkově dobře řízené a že kandidáti mohli vést kampaně svobodně a měli rovné příležitosti oslovit voliče; je nadále znepokojen zranitelností sdělovacích prostředků vůči vnitřním i vnějším vlivům v souvislosti s pokrýváním kampaní;

14. naléhavě vyzývá Černou Horu, aby zavedla důvěryhodnou a účinnou reakci trestního soudnictví na korupci; bere na vědomí zlepšení v předcházení korupci a pozitivní trend v činnosti úřadu pro předcházení korupci;

15. bere na vědomí úsilí, jehož bylo dosaženo v boji proti organizované trestné činnosti prostřednictvím změn právních předpisů a zatčení klíčových představitelů; bere na vědomí zvyšující se počet pravomocných odsouzení, ale zůstává znepokojen zdlouhavými soudními řízeními a častým odročováním;

16. vítá druhé shromáždění občanů v Černé Hoře a následnou návštěvu jeho účastníků v Evropském parlamentu;

Základní svobody a lidská práva

17. vyzývá Černou Horu, aby zintenzivnila své úsilí v boji proti nenávistným verbálním projevům, kybernetickému obtěžování, politicky zaujatému zpravodajství a zahraničnímu vlivu v černohorských sdělovacích prostředcích;

18. vyjadřuje své znepokojení ohledně hluboké politické polarizace v prostředí sdělovacích prostředků a tlaku, který je vyvíjen na místní trh sdělovacích prostředků v důsledku rozšíření konkurence mezi regionálními sdělovacími prostředky;

19. vítá některé pozitivní kroky, jako je zavedení přísnějších trestů za útoky a hrozby vůči novinářům a zřízení komise ad hoc pro sledování násilí vůči sdělovacím prostředkům; opakuje však, že je třeba účinně provádět její zjištění a doporučení;

20. naléhavě vyzývá Černou Horu, aby do konce letošního roku provedla sčítání lidu, domů a bytů v souladu s normami EU a mezinárodními standardy;

21. vítá multietnickou identitu země a vyzývá k další podpoře a respektování všech jazyků, kulturního dědictví a tradicí místních komunit; vyjadřuje politování nad tím, že zesílila polarizace a rozdělení společnosti; v tomto směru zdůrazňuje, že je třeba chránit práva všech menšin a vyzývá k posílení, zavádění a uplatňování institucionálních a právních rámců, včetně nových antidiskriminačních právních předpisů;

22. vyzývá Černou Horu, aby zlepšila přístup ke spravedlnosti a zajistila lepší sledování a vymáhání práv v řízeních týkajících se domácího násilí, jakož i posílenou ochranu;

23. vyjadřuje politování nad přetrvávající rozsáhlou diskriminací osob se zdravotním postižením; vyzývá k účinnému provádění strategií k řešení nedostatků v dodržování práv osob se zdravotním postižením napříč odvětvími a politikami;

24. se znepokojením bere na vědomí podepsání základní dohody se srbskou pravoslavnou církví na pozadí kritiky občanské společnosti a politických neshod;

25. zdůrazňuje klíčovou úlohu organizací občanské společnosti ve fungujících demokraciích;

Usmíření a dobré sousedské vztahy

26. bere na vědomí aktivní účast Černé Hory na regionální spolupráci; připomíná své výhrady k iniciativě „Otevřený Balkán“ a bere na vědomí účast Černé hory na jejím červnovém a zářijovém summitu v roli pozorovatele;

27. vítá nedávné dohody v rámci berlínského procesu;

28. vyzývá k přijetí konkrétních kroků, které by konstruktivně a v duchu dobrých sousedských vztahů vyřešily dlouhodobé dvoustranné spory;

Sociálně-ekonomické reformy

29. s potěšením bere na vědomí vykázaný rozpočtový přebytek za první čtvrtletí roku 2023 a předpokládaný hospodářský růst v roce 2024; vítá zmírnění míry inflace, konstatuje však, že je i nadále jednou z nejvyšších v Evropě;

30. bere na vědomí snížení veřejného dluhu Černé Hory, zůstává však znepokojen zranitelností související s dluhem; vyzývá Černou Horu, aby přijala další kroky k udržitelnosti veřejných financí a vypracovala opatření k omezení neformální ekonomiky;

31. vítá rozhodnutí Černé Hory ukončit dnem 31. prosince 2022 režim občanství pro investory; dále vyzdvihuje, že je zapotřebí další sbližování s vízovou politikou EU;

32. vybízí Černou Horu, aby co nejlépe využívala finanční prostředky EU dostupné na základě nástroje NPP III a hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán, včetně systému záruk pro mladé lidi na západním Balkáně;

Energetika, životní prostředí, udržitelný rozvoj a konektivita

33. vítá balíček opatření na podporu energetiky, který pro západní Balkán připravila Komise;

34. vyzývá Černou Horu, aby urychlila transformaci na udržitelnou energetiku; zdůrazňuje, že všechny nové projekty zaměřené na udržitelnou energii musí být v souladu s *acquis* EU v oblasti koncesí, státní podpory a životního prostředí;

35. vyzývá Černou Horu, aby urychlila vypracování a přijetí vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu; vyzývá Černou Horu, aby zlepšila postupy nakládání s odpady a chránila kvalitu vody;

°

° °

36. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení předsedovi Evropské rady, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a prezidentovi, vládě a parlamentu Černé Hory.